

פרוטוקול מס' 26/ד

מישיבת הוועדה לשרותים צבוריים שהתקיימה
ביום ג', 28.7.59, כב' תמוז תשי"ט
בשעה 14.00

נכחו : חברי הוועדה: ד. נצר - היו"ר
מ. ארם
י. אסא
ז. טברסקי
ז. ורהפטיג
ש. כפרי
י. כץ
ר. צברי

מוזמנים: מר חיים כהן - היועץ המשפטי
מר רוזנטל - משרד המשפטים

גב' ליבוביץ - משרד הסעד
ד"ר פלק - היועץ המשפטי משרד הסעד

סדר-היום: חוק אימוץ ילדים (המשך)

סעיף 15 -

היו"ר ד. נצר: (קוראת את הסעיף)

ז. ורהפטיג:
הסעיף הזה נראה לי לקוי בחסר ביותר, מאחר ואיננו מסדיר את הבעיה. מה פרוש צו-ביניים? זוהי הכנה לקראת האמוץ. היינו, כל הנתונים לאמוץ קיימים, אלא בית-המשפט רוצה להוכיח ולראות כיצד זה יעלה. ברור כי כאשר ניתן צו-ביניים, זוהי כבר הכנה לאמוץ, ויש להניח שזה יהיה כבר האמוץ, לכן כל הנתונים לאמוץ צריכים להיות כבר לפני מתן צו-הביניים, כי אין להעלות על הדעת להחזיק מאומץ בבית המאמץ שנתיים, ואחר-כך להוציאו משם בגלל אי-היות המקום מתאים. יש בזה משום גרימת נזק, לדעתי, למאומץ. על כן מה צריך היה סעיף כזה להגיד? אם הוגשה בקשת אמוץ, ונוכח בית-המשפט כי כל הנתונים לאמוץ קיימים, היינו אלה הנמנים בסעיפים 1 ו-4. (ב) אם קיימים תנאי הסכמת ההורים, או הסכמת אחרים, אם כך נקבע, לרבות התוספות בענין זהות הדעת, תושבות וכו', רק אז אפשר לתת צו-ביניים. לאחר גמר צו-הביניים, אפשר לתת את ההחלטה הסופית.

לפי המנוסח בסעיף זה, רשאי בית-המשפט לתת צו-ביניים ללא כל התנאים שהזכרתי.

היו"ר ד. נצר: האם סעיף 16 אינו עונה על כך?

ז. ורהפטיג:
הוא איננו עונה. על כן הייתי מציע להכניס במשפט הראשון את המילים הבאות - "הוגשה בקשת אימוץ, ונוכח בית המשפט שנתקיימו התנאים לפי סעיפים 1 ו-4, וקיימת הסכמת המאומץ בהתאם לסעיף 5, והסכמת ההורים בהתאם לסעיפים 7 ו-10, וזהות הדת של אותו האדם כפי הסעיף הנוסף, שאני מציע, וענין התושבות כפי הצעת ח"כ רוזנברג אשר טרם נתקבלה". אחרי כל זה יכול בית-המשפט לפי-שעה לתת צו-ביניים. ואז צריך לבוא משפט המדבר על מה שקורה לכשנגמרה תקופת הביניים בתום תקופת שנתיים. כי אז הוא יכול לתת צו אמוץ, או לא. גם כאן הנוסח לקוי בחסר.

ז. ורהפטיג: דבר שלישי. לשם מה באה תקופת הביניים? כדי שביח-המשפט תוך-כדי תקופת-הביניים יידע כיצד הענינים מתנהלים. יש בכך משום מגמה מסויימת. צריך, איפוא, לומר איזה דו"חות למשל, יקבל ביח-המשפט חוץ תקופת-הביניים, וממי יקבלם, כל כמה זמן יקבלם.

ד"ר פלק: ביח-המשפט יכול לבקשם בכל עת.

ז. ורהפטיג: צריכה להיות ראשית כל תקופה קבועה.

אני מציע שכלי ענין הדו"חות יודגש בגוף הסעיף, בנוסף על כך שביח-המשפט יכול לבקש גם דו"חות ביניים. צריך אף להוסיף כי ביח-המשפט יכול להפסיק את תקופת הביניים בכל עת.

מר חיים כהן: זה קיים בסעיף 16.

מ. ארם: ומה ישאר בתקנות?

ז. ורהפטיג: את החלק הראשון עליו דברתי, אי-אפשר להסדיר בתקנות. ענין הדו"חות אפשר להסדיר בתקנות, אבל את העיקרון יש להכניס בגוף הסעיף.

אשר לחלק האחרון של הסעיף "החליט לעשות כן, יקבע ביח-המשפט בצו הביניים את החובות והזכויות שבין המאמץ לבין המאומץ לתקופה זו", אני רוצה להעיר הערה תחיקתית. הסעיף מתיחס לתקופה אשר בה עדיין לא קיים מאמץ ומאומץ. זוהי תקופת ביניים.

ד"ר פלק: אנחנו כל הזמן משתמשים במושג זה.

ז. ורהפטיג: אין זה נכון להשתמש כך ויש לתקן בכל מקום. אני, איפוא, מציע שהמאמץ לצורך זה ייקרא המחזיק. נוסף על כך אינני רוצה להשתמש במילים "החובות והזכויות" לגבי הילד, אלא רק חובות. אין לו שום זכויות באותה תקופה.

מר חיים כהן: ישנן זכויות רבות. לקבוע מקום מושבו, לקרא אותו לסדר ועוד.

ז. ורהפטיג: לא החוק קובע זאת. צו הביניים צריך לקבוע מהן החובות של המחזיק כלפי הילד, מאחר וכרגע הוא מקבל עליו רק חובות ולא יותר.

אני רוצה להדגיש כי כל זה איננו נוגע לפרק שאציע בקשר עם אחזקת הילד, כי אני רוצה שחוק האמוץ יהיה מחולק לשני חלקים: פרק המדבר על מחזיק ילד, ופרק המדבר על מאמץ ילד.

ד. נצר: אחזקת ילד זהו נושא לחוק חדש. אנחנו דנים על אמוץ ילדים.

ז. ורהפטיג: נדון על כך אם זה חוק חדש או לא.

מר חיים כהן: אינני מסכים עם ח"כ ורהפטיג, שלא יכול ביח-המשפט לחת צו-ביניים כל עוד לא נתמלאו כל התנאים כפי שהוא פרט, הרי ההורים לא יסכימו שהילד שלהם יילך לביח מאמצים כל עוד אינם יודעים אם הילד ירגיש עצמו בטוב שם. הם דוקא את הסכמתם יתנו בכך שהילד יבלה קודם כל תקופה מסויימת בבית המאמצים.

אני מוכן יותר לקבל את הצעתו, שהתנאים המפורטים בסעיפים 2 ו-3 צריכים להיות קיימים גם בצו הביניים ולא רק בצו האמוץ.

בקשר לענין הדו"חות, נאמר כבר על ידי ח"כ ארם שזה ענין יפה לתקנות, ואני מסכים אתו. כמובן שהשופט יכול לבקש דו"חות, והתקנות יכולות לחייב את קצין הסעד לחת דו"חות, במידה שידוש, אבל אין לכל זה מקום בתוך החוק.

מר חיים כהן: אשר לזכויות וחובות שבין המאמץ למאומץ, בית-המשפט קובע מהן. אנחנו איננו אומרים שקיימים באפן אוטומטי זכויות וחובות כבר בתקופת הביניים, אלא מעניקים סמכות לבית-המשפט לומר מהן.

אני מוכן להצעה בנוסח הבא -

"הוגשה בקשת אימוץ, ונוכח בית-המשפט כי נתמלאו התנאים האמורים בסעיפים 2,3,4,5,6, ו-7, ושאי בית-המשפט, בצו ביניים, להעמיד את המאומץ ברשות המאמץ עד להחלטה על בקשת האימוץ, אך לא יותר משנתיים; החליט לעשות כן, יקבע בית-המשפט בצו-הביניים את החובות והזכויות שבין המאמץ לבין המאומץ לתקופה זו.

לענין סעיף זה, הסכמה לפי הסעיפים 5 או 7 יכול ונתן על תנאי שנסיון תקופת הביניים יצליח".

ש. כפריז האם זה תנאי שתמיד יינתן צו-ביניים?

היו"ר ד. נצר: אני אבקש את שני אנשי המשפט לברר לנו בדיוק את השאלה הזו.

ז. ורהפטיג: אני מציע כי לא ייאמר מאומץ ומאמץ, אלא ייאמר - למסור את הילד לאחזקת המבקש, את המאומץ נקרא - ילד; ואת המאמץ נקרא - מבקש.

היינו, "הוגשה בקשה לאמוץ, ושאי בית-המשפט לאחר שנתמלאו התנאים כפי שפורטו להלן, להעמיד את הילד ברשות המבקש לשם אחזקה עד להחלטה על בקשת האמוץ, אך לא יותר מאשר שנתיים".

ב) בקשר להסכמה, זה יהיה על תנאי שהאמוץ במשך תקופת הביניים, יצליח. אבל מאחר והיועץ המשפטי איננו גורס גם הכנסת סעיף 1, אזי אני רוצה שיהיה משפט נפרד, דומה לסעיף 1, אשר יאמר - "אם שוכנע שהיותו של הילד באחזקת המבקש הוא לטובתו של הילד".

מר חיים כהן: ההוספת שלך מסוכנת ביותר, כי ממנה משתמע שדוקא לענין סעיף זה צריך בית-המשפט להחליט אם זה לטובת הילד, מה שאין כן לגבי סעיפים אחרים, המעניקים את השיקול לבית-המשפט. אני טוען שבכל סעיף וסעיף צריך בית-המשפט להחליט לפי שיקול דעתו למען טובת הילד, ולא צריך להדגיש כאן את ענין "טובת הילד".

ז. ורהפטיג: אני מציע, איפוא, לומר - כל צעד שיהיה לטובת הילד.

מר חיים כהן: אני מוכן להוסיף בסוף הסעיף - "כל החלטה שבית-המשפט ושאי להחליט לפי סעיף זה, יחליט לאחר ששוכנע שזה לטובת הילד".

ז. ורהפטיג: בחלק האחרון של הסעיף אני עומד על דעתי שלא ייאמר "החובות והזכויות" אלא "החובות המוטלות על המחזיק לגבי הילד במשך תקופה זו". (ב) בית-המשפט ושאי לדרוש דו"חות במועדים או מאנשים כפי שייקבע בתקנות". היינו שהעיקרון הזה יצויין בגוף הסעיף.

היו"ר ד. נצר: אני מעמידה ראשית להצבעה את הסעיף כפי שנוסח על ידי היועץ-המשפטי עם התוספות.

התקבל הסעיף בנוסח הבא: - (סעיף 15)

"הוגשה בקשת אימוץ, ונוכח בית-המשפט כי נתמלאו התנאים האמורים בסעיפים 2,3,4,5,6, ו-7, ושאי בית-המשפט, בצו ביניים, להעמיד את המאומץ ברשות המאמץ עד להחלטה על בקשת האימוץ, אך לא יותר משנתיים; החליט לעשות כן, יקבע בית המשפט בצו הביניים את החובות והזכויות שבין המאמץ לבין המאומץ לתקופה זו. לענין סעיף זה, הסכמה לפי הסעיפים 5 או 7 יכול ונתן על תנאי שנסיון תקופת הביניים יצליח. כל החלטה שבית-המשפט ושאי להחליט לפי סעיף

לא נחקבלה התוספת לסעיף של ח"כ ורהפטיג האומרת -
לא להחליט על השם מאמץ, אלא המבקש.

נרשמת הסתייגות לח"כ ורהפטיג.

לא נחקבלה הגרסא של ח"כ ורהפטיג לדבר על
חובות בלבד ולא על זכויות, וענין הדוח"ות.

נרשמת הסתייגות לח"כ ורהפטיג:

סעיף 16:-

ז. ורהפטיג:
סעיף זה כולו מוקשה בעיני. בדרך כלל
נוהגים בחוקים שלנו, כאשר משהו הושג
בדרך של רמאות או אונאצ, מבטלים זאת. אני, איפוא, מבין כי בסעיף זה
צריכים להיות שני חלקים, חלק אחד הקובע מתי בית-המשפט מבטל כליל,
חלק שני הקובע מתי הוא ושאי לבטל. היינו, כאשר נוכח בית-המשפט כי
התנאים האמורים בסעיפים 2, 3, 4, או 7 לא נחמלאו, מדוע אני צריך להשאיר
את הזכות "ושאי לבטל"? אני מציע כי במקום "ושאי" יהיה כתוב - בית-המשפט
יבטל צו אמוץ, לא כל שכן צו ביניים.

מר חיים כהן:
אני מציע - "בית-המשפט ושאי לבטל צו אמוץ,
או צו ביניים, אם נוכח שחובות המאמץ כלפי
המאומץ או המאומץ כלפי המאמץ, הופרו". סעיף זה בא להוסיף על סמכות
בית-המשפט לבטל צו אמוץ ולא לגרוע ממנו.

אשר ליחר, כל פסא-דין מבטלים כאשר מתגלית
תרמית.

א. ורהפטיג:
זאת אני רוצה שיאמר במפורש.

מר חיים כהן:
איננו יכולים לקבוע לגבי צו אמוץ דברים אחרים
מאלה הנוגעים לחוקים אחרים של בית-המשפט.

ז. ורהפטיג:
אני רוצה שיאמר במפורש כי בית-המשפט יבטל
צו אמוץ אם לא ניתן לפי התנאים שנאמרו בסעיפים
המפורטים כאן.

(ב) אני רוצה לחלק את סעיף 16 לשני חלקים.
חלק אחד המדבר על כך מתי הוא חייב לבטל, וחלק שני מתי הוא ושאי לבטל.
ואשר לחלק המדבר על העובדה - מתי הוא מחוייב לבטל, אני רוצה להוסיף, אם
נתגלה שינוי בדת, היינו המרת דת נוסף על ענין זהות דת בסעיף 3. שנית,
אם המאמץ עוזב את הארץ תוך 5 שנים מיום האמוץ, מאחר וזה יכול לפתוח
פתח למקרים בלתי רצויים לנו, כאשר ניהפך לארץ המייצאת ילדים. לאור
המחירים כיום בארצות-הברית, לגבי ילדים, כדאי יהיה למשפחה לבא ארצה,
להחישב בה למשך חדשים, לקבל ילד לאמוץ, ואחר כך להוציאו. יש, איפוא,
להכניס את הסייג הזה, שקיימת חובה לבטל את האימוץ אם תוך 5 שנים המאמץ
עוזב את הארץ.

ד"ר פלק:
אפשר להבטיח זאת בסעיף 25.

ז. ורהפטיג:
לא, העיקר הוא הבטחת דבר זה בסעיף זה.

מר חיים כהן:
מבחינה טכנית זה בלתי אפשרי.

ז. ורהפטיג:
אם לא נבטיח זאת, ניהפך דוגמת איטליה כאשר
קנו שם ילדים והוציאו. אפשר לעשות הסדר
בסעיף 25, אבל בדיעבד יש גם כאן צורך להבטיח זאת.

אני, איפוא, מציע שיהיה כתוב - בחלק הראשון
בית המשפט יבטל; בחלק השני ושאי לבטל; ובחלק השלישי בית המשפט יהיה ושאי
לבטל צו אמוץ אם טובת הילד דורשת זאת. (לפי הצעת פקיד הסעד).

היו"ר ד. נצר:
מאחר ואין אפשרות להצביע היום על ההצעות
באשר לסעיף זה, יביא מר כהן הצעותיו, אל
מול הצעות ח"כ ורהפטיג בישיבה הבאה, ואז נצביע.